

Dyleňský les bez evropsky významné lokality?!

Dyleňský les tvoří rozsáhlou severní část Českého lesa. Jde o území co do geologické stavby a vegetace relativně monotónní a chudé (s výjimkou drobných vložek krystalických vápenců u Hájů). Přesto i zde lze při podrobném mapování nalézt mnoho přírodně velice cenných lokalit, zejména na lesních prameništích a mokřadním bezlesí. Podrobné mapování území proběhlo, stejně jako v celé republice, v rámci plnění povinností při tvorbě chráněných území evropského významu soustavy Natura 2000. Na základě tohoto mapování pak byly po jednotlivých krajích navrženy tzv. evropsky významné lokality (dále jen EVL), tj. lokality vyžadující zvláštní, zákonem stanovenou územní ochranu z důvodu ochrany evropsky významného biotopu nebo stanoviště evropsky významného druhu.

Hledáte-li na mapách EVL Karlovarského a Plzeňského kraje také nějaký zákras v Dyleňském lese, nic nenajdete. Domnívám se, že to neodpovídá ekologickému významu a kvalitě území a z hlediska praktické ochrany přírody nejde o dobrou strategii. Navíc vysíláme k neodborné veřejnosti signál, že na Dyleni „nic přírodně zajímavého není“. Odpovídající lokality pod Dyleni existují a to zejména mokřady a podhorské louky v okolí Kamence (zvláště dnešní přechodně chráněná plocha U Kamence a evidovaný významný krajinný prvek Kamenec), dále rozsáhlé kvalitní podmáčené smrčiny s vložkami rašelinišť obklopující Hraniční vrch mezi zaniklými obcemi Slatina a Nové Mohelno. Krajinnářsky i přírodně velice cenným komplexem řady

mokřadních biotopů od pcháčovských luk a tužebníkových lad přes společenstva ostřic a rašelinných biotopů až po kvalitní potoční olšiny je níva Kosového potoka mezi Hájem a Jedlovou. Můj názor se v podstatě kryje s „Nevládním návrhem na doplnění EVL soustavy Natura 2000 v ČR“ předloženým Českou botanicou společnosti (najdete na www.natur.cuni.cz/CBS).

Vhodné biotopy a jejich komplexy tu tedy jsou, je otázkou, proč nebyly některé z nich do seznamu zařazeny. Zmínil jsem se též, že nejde z hlediska praktické ochrany přírody o vhodnou strategii. Současná ochrana přírody již zcela (doucejme) ustoupila od dřívějšího konzervativního bezzásahového přístupu k chráněným územím. Značná část biologicky cenných biotopů vznikla lidskou činností a chceme-li uchovat jejich kvalitu, musíme v této činnosti pokračovat. Představuje to zejména kosení mokřadních luk a přepásání sušších trávníků. Jelikož jde většinou o plochy pro současné zemědělství naprosto nepotřebné a nezajímavé, nezbyvá než zajišťovat jejich údržbu orgánem ochrany přírody. Údržba je samozřejmě realizována za úplatu a tady jsme u jádra věci. Vyhlášením přírodních rezervací nebo památek přejde část zodpovědnosti za údržbu z prvoinstančních orgánů (pověřených obecních úřadů a zejména obcí s rozšířenou působností - dále jen ORP) na kraje a tak se rozšíří možnosti financování údržby krajiny jako celku. Nejde o alibismus ze strany ORP, těm zůstanou nadále obrovské plochy významných krajinných prvků ze zákona k ochraně a ještě lépe k údržbě a péči. Jde o to, že se může časem dostat i na další plochy, které údržbu též potřebují a dosud nebylo v silách ORP ji zajistit. Bohužel žádný z pěti návrhů na vyhlášení přírodních památek a rezervací v oblasti Dyleňského lesa oznámených bývalým chebským okresním úřadem v posledním roce jeho existence nebyl realizován. Aby alespoň trochu zmírnil „legislativní nezáměr“ o přírodně cenné lokality pod Dyleni, podal orgán ochra-

ny přírody MěÚ v Mariánských Lázních na Karlovarský kraj podnět k vyhlášení přírodní rezervace v ploše stávající přechodně chráněné plochy U Kamence. Jde o dlouhodobě neobdělávané pozemky ve státním vlastnictví a s vyhlášením maloplošného zvláště chráněného území by neměl být prakticky žádný problém. Karlovarské pracoviště AOPK ČR navrhuje začlenit do návrhu přírodní rezervace i nedaleké velice kvalitní nevápnité mechové slatiniště a pcháčovou louku v úvalu nad rybníkem „Dorňákem“ pod osadou Kamence (jde o výše zmíněný evidovaný významný krajinný prvek Kamence).

Vladimír Melichar

AOPK ČR, středisko Karlovy Vary

Proč je dosud Dyleňský les bez evropsky významné lokality ?

Jako bývalý koordinátor mapování přírodních stanovišť a člen týmu připravující vymezení soustavy Natura 2000 v Karlovarském kraji jsem byl požádán redakcí časopisu Arnika k reakci na polemický esej Miroslava Tréglera nazvaný „Dyleňský les bez evropsky významné lokality!?“. Je zcela nepochybné, že se v severní části Českého lesa, zvané Dyleňský les (vymezené přibližně hranicemi dnešního přírodního parku Český les), nachází celá řada velmi kvalitních lokalit s bohatým a reprezentativním zastoupením přírodních stanovišť nebo druhů, které jsou předmětem zájmu směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“). Většina těchto lokalit byla zdokumentována při mapování přírodních stanovišť, které probíhalo v letech 2000-2004; některé byly nalezeny ještě

později a některé na své objevení určitě ještě čekají.

Vymezování lokalit do tzv. Národního seznamu evropsky významných lokalit (dále jen Národní seznam) probíhalo již v roce 2003 podle jasně daných kritérií:

Do seznamu (tzv. zásobník přírodních komplexů) byly zařazeny pouze ty lokality, na kterých bylo již dokončeno mapování přírodních stanovišť nebo zjišťování dat o druzích (tj. lokality zmapované do 1. poloviny roku 2003).

Byl sestaven žebříček významnosti jednotlivých lokalit pro jednotlivá přírodní stanoviště, k jejichž ochraně byla lokalita navržena. Významnost lokalit byla hodnocena dle plochy a reprezentativnosti konkrétního typu přírodního stanoviště. Po té byly do Národního seznamu vybrány lokality z popředí žebříčku tak, aby byla naplněna určitá přepokládaná neformální kvóta požadovaná Evropskou komisí (např. 40-60 % z plochy vrchovišť v ČR). Tento postup jednoznačně zvýhodnil lokality velkoplošné a s více typy přírodních stanovišť, byl však relativně objektivní a omezil snahy o přílišný regionální patriotismus.

Pro lokality druhové byl zvolen jiný postup. U vzácných druhů byly vybrány všechny lokality, u méně vzácných druhů s desítkami až stovkami lokalit byly vybrány vždy ty nejméně významné v rámci ČR a následně určitý počet kvalitních lokalit v každém regionu.

Dále byla mimo kritéria vymezena skupina tzv. nezpochybnitelných lokalit, ve kterých nemuselo být dokončeno mapování přírodních stanovišť, ale které jsou natolik známé a unikátní, že na seznamu „nesměly chybět“. Toto opatření bylo nesystémové, ale omezené zpravidla na 1-2 lokality v celém regionu.

Použití výše uvedených kritérií způsobilo právě Miroslavem Tréglerem kritizovaný stav nezařazení žádné z lokalit v Dyleňském lese do Národního seznamu. Zde je však nutné říci, že náš seznam nebyl v navržené podobě Evropskou komisí akceptován a byl podroben dosti zdrcující kritice jak nevládních or-